

Kristne familier – en afgørende ressource

Ved åbningen af bispedømmet Roms synode i Laterankirken den 6. juni 2005 talte pave Benedikt XVI om den kristne familie ¹

Af pave Benedikt XVI ²

Benedikt XVI opfordrede de forsamlede biskopper, præster, diakoner, ordensfolk og lægfolk til at fortsætte deres arbejde i overensstemmelse med de retningslinjer, der var fastlagt af hans forgænger, Johannes Paul II, og som han fandt det mere og mere nødvendigt at fastholde i betragtning af tidens særlige sociale og kulturelle forhold, der bærer præg af, at mange forskellige kræfter forsøger at distancere mennesker fra troen og fra at leve et kristent liv.

På linje med Johannes Paul II gav Benedikt XVI udtryk for, at han anså det for særdeles vigtigt at beskæftige sig med familiens forhold; dels fordi familierne i deres hverdag møder mange vanskeligheder og trues fra mange sider, hvorfor de i særlig grad har behov for evangelisering og støtte, men også fordi de kristne familier udgør en afgørende ressource, når det drejer sig om opdragelse i troen og opbygning af Kirkens fællesskab; endelig har familierne i deres konkrete sammenhænge mulighed for at aflægge vidnesbyrd om troen.

Under overskriften "Familien og det kristne fællesskab" beskæftigede synoden sig især med opdragelsen af den enkelte og med troens videregivelse. Paven henviste i sin tale specielt til det apostolske brev "Familiaris consortio".³

I det følgende gengives de vigtigste afsnit af pavens tale:

Det antropologiske grundlag for familien

Ægteskab og familie er ikke en tilfældig sociologisk konstruktion, som kan begrundes i særlige historiske og økonomiske omstændigheder. Tværtimod er spørgsmålet om det rette forhold mellem mand og kvinde dybt forankret i menneskets dybeste væsen, og kun med udgangspunkt i denne kendsgerning kan spørgsmålet besvares. Det vil sige, at det ikke kan adskilles fra det evigt tilbagevendende spørgsmål, mennesket stiller om sig selv: Hvem er jeg? Hvad er mennesket? Og dette

---

¹ Synoden havde som titel "Familien og det kristne fællesskab". Red.

² Talen er oversat fra fransk og bearbejdet af Hans Thulstrup. Red.

³ 22. november 1981, 2. del, punkt 12-16. **Klik her** for at læse disse afsnit

spørgsmål kan igen ikke adskilles fra de spørgsmål, man stiller om Gud: Er der en Gud? Hvem er Gud? Hvad er hans sande ansigt? Biblen svarer ved at forbinde de to grupper af spørgsmål med hinanden og lade det ene følge af det andet: mennesket er skabt i Guds billede, og Gud selv er kærlighed. Det er derfor, at kaldet til at elske gør mennesket til Guds sande billede; mennesket bliver Gud lig i samme grad, som det elsker.

Af dette fundamentale bånd mellem Gud og menneske kan man udlede et andet, nemlig det ubrydelige bånd mellem ånd og legeme. Man kan sige, at mennesket i virkeligheden er en sjæl, som udtrykker sig i et legeme, eller et legeme, som levendegøres af en udødelig ånd. På samme måde er mandens og kvindens legeme så at sige udstyret med en teologisk karakter; der er ikke kun tale om et legeme, og den biologiske side af mennesket er ikke kun biologi, men den er udtryk for og er en realisering af den menneskelige natur. På samme måde er menneskets seksualitet ikke adskilt fra dets natur, men er en del af den. Først når seksualiteten er integreret i personen, får den en mening.

Af disse to forbindelser - forbindelsen mellem Gud og menneske samt forbindelsen i mennesket selv mellem legeme og ånd – kan man udlede en tredje, nemlig relationen mellem det enkelte menneske og det institutionelle. Totalforståelsen af mennesket indbefatter i virkeligheden en tidsdimension, og således rækker menneskets ”ja” ud over det øjeblikkelige nu; med andre ord vil i denne totalforståelse et ”ja” betyde ”altid”. Hermed kommer troskaben ind i billedet, og kun i og med den er der grobund for, at den tro kan vokse, som muliggør en fremtid, og som giver børnene, kærlighedens frugter, mulighed for at kunne tro på mennesket og for i vanskelige tider at have tillid til deres fremtid.

Den frihed, som et ”ja” indebærer, er derfor en frihed, som er i stand til at påtage sig det definitive; det højeste udtryk for frihed er med andre ord ikke dét at stræbe efter nydelse uden nogensinde at nå frem til en egentlig bestemmelse; fastholdelsen af et sådant indledende skridt er kun tilsyneladende en virkeliggørelse af frihed, det er ikke sand frihed. Det sande udtryk for frihed er derimod evnen til at beslutte sig for en definitiv hengivelse, i hvilken friheden ved at hengive sig genfinder sig selv fuldt ud.

Helt konkret åbner mandens og kvindens personlige og gensidige ”ja” dørene til fremtiden, til hver enkelt menneskes sande natur, samtidigt med at det er et ”ja” til den gave, som et nyt liv er. Derfor må dette personlige ”ja” nødvendigvis være et ”ja”, som også er ansvarligt overfor det omgivende samfund, et ”ja”, i kraft af hvilket ægtefællerne overfor offentligheden påtager sig ansvaret for at ville være trofaste, hvilket også indebærer en garanti for fællesskabets fremtid. Ingen af os tilhører udelukkende os selv; derfor er hver enkelt af os kaldet til i vort inderste jeg at påtage os et ansvar overfor samfundet. Ægteskabet som institution er derfor ikke samfundets eller nogle autoriteters utidige indblanding, er ikke en udefra kommende indgriben i livets allermest private sfære; ægteskabet er tværtimod en fordring, som er indbygget i den ægteskabelige kærlighedspagt og i menneskets allerinderste natur.

De forskellige former for nedbrydning af ægteskabet, som vi i dag er vidne til – eksempelvis det frie samliv, forsøgsægteskabet samt pseudoægteskabet mellem to personer af samme køn - er tværtimod udtryk for en anarkistisk frihed, som fejlagtigt udgiver sig for at være udtryk for menneskelig frigørelse. En sådan pseudofrihed er baseret på en banalisering af menneskelegemet, som uundgåeligt fører til banalisering af hele mennesket. Denne frihed forudsætter, at mennesket af sig selv kan gøre sig til, hvad det vil; på den måde bliver menneskets legeme til noget sekundært, man kan manipulere med ud fra en rent menneskelig synsvinkel, og som man kan bruge efter forgodtbefindende. En sådan løstagtighed, der giver sig ud for at have opdaget legemet og dets værdi, er i virkeligheden en dualisme, som gør legemet til noget foragteligt, idet den efterlader legemet så at sige udenfor det enkelte menneskes sande væsen og værdighed.

Ægteskab og familie i frelseshistorien

Sandheden om ægteskab og familie, som er dybt forankret i sandheden om mennesket, er udtrykt i frelseshistorien, i hvis kerne vi finder ordene: ”Gud elsker sit folk”. I virkeligheden er den bibelske åbenbaring først og fremmest udtryk for en historie om kærlighed, historien om Guds pagt med mennesket. Derfor har Gud kunnet antage historien om en mands og en kvindes kærlighed og deres forening i den ægteskabelige pagt som et symbol på frelseshistorien. Det særlige, uudslettelige kendetegn på, at Gud elsker menneskene, kommer sprogligt til udtryk i de ord, vi bruger, når vi taler om ægteskab og familie; både når vi udtrykker noget positivt og noget negativt, idet Guds nærmen sig sit folk præsenteres i den ægteskabelige kærligheds sprog, mens Israels troløshed, dets afgudsdyrkelse, betegnes som ægteskabsbrud og som en form for utugt.

I Det nye Testamente radikaliserer Gud sin kærlighed, idet han går så vidt, at han - ved sin søn - selv bliver kød af vort kød, bliver sandt menneske. Således har Guds forening med mennesket antaget sin mest fuldkomne, helt uigenkaldelige og endelige form. Og på denne måde beskrives også den definitive form for menneskelig kærlighed, det gensidige ”ja”, som ikke kan tilbagekaldes. Dette ”ja” fremmedgør ikke mennesket, men frigør det fra historiens fremmedgørelse og bringer skabelsens sandhed i erindring. Den sakramentale karakter, som ægteskabet antager i Kristus, betyder derfor, at skabelsens gave ophøjes til samme niveau som forløsningens nåde. Kristi nåde er ikke pålagt menneskets natur udefra; Kristi nåde gør ikke vold på menneskets natur, men frigør og genopretter den ved netop at hæve den over dens egne begrænsninger. Og ligesom den sande betydning af Guds Søns inkarnation åbenbares på korset, er også sand menneskelig kærlighed en hengiven sig selv, som ikke kan bestå, hvis den unddrager sig korset.

Kære brødre og søstre, denne dybe forbindelse mellem Gud og menneske, mellem Guds kærlighed og menneskelig kærlighed bekræftes også af visse negative tendenser og udviklinger, som bekymrer os alle. Forsimplingen af den menneskelige kærlighed, undertrykkelsen af den sande evne til at elske viser sig i virkeligheden i vor tid som det mest velegnede og mest effektive våben til at drive Gud bort fra mennesket, til at fjerne Gud fra menneskets synsvidde og fra menneskets hjerte. På samme måde fører ønsket om at ”befri” mennesket for dets guddommelige natur til, at man mister forståelsen for naturens sande virkelighed, herunder også menneskets natur, som reduceres til en samling funktioner, man kan disponere over efter behag i opbygningen af en verden, der foregiver at være bedre og en menneskehed, der foregiver at være lykkeligere. Tværtimod ødelægges man Skaberens plan, og dermed sandheden om vor natur.

Børnene

Også med hensyn til fremavlingen af børn afspejler ægteskabet sit guddommelige forbillede, som er Guds kærlighed til mennesket. Fader- og moderværdigheden, som forudsætter en legemlig hengivelse i kærlighed, rummer ikke udelukkende det biologiske aspekt; for livet videregives kun fuldt ud, når der også med fødslen meddeles kærlighed og en meningsfylde, som gør det muligt at sige ja til det nye liv. Netop derfor bliver det fuldstændigt klart, i hvor høj grad det er i modstrid med menneskelig kærlighed og med mandens og kvindens dybe kald systematisk at lægge hindringer i vejen for den ved foreningen muliggjorte livets gave - og endnu mere at gøre en ende på eller manipulere med det endnu ufødte liv.

Imidlertid kan ingen mand og ingen kvinde af sig selv og alene ved egen kraft på passende vis videregive kærligheden og meningen med livet til deres børn. At kunne sige til nogen, at ”selvom din fremtid er ukendt, er dit liv er godt,” det kræver en øverste autoritet og en troværdighed, som den enkelte ikke uden videre kan tillægge sig selv. Den kristne véd, at denne autoritet er overgivet til den større familie, som Gud ved sin søn, Jesus Kristus, og ved Helligånden, har skabt i menneskets historie, nemlig Kirken. I den erkender en kristne den evige og uudslettelige kærligheds virke, som

sikrer hvert enkelt menneskes liv en varig mening, også selvom ingen kender dette menneskes fremtid. Derfor foregår opbygningen af hver eneste kristne familie i den større sammenhæng, som udgøres af Kirkens store familie, der støtter den og ledsager den, og som garanterer, at der er en mening, og at fremtiden altid rummer Skaberens ”ja”. Kirken selv er på den anden side også opbygget af familier, ”små familie-kirker”, sådan som Andet Vatikankoncil kaldte dem,⁴ idet man genopdagede et gammelt, af kirkefædrene benyttet udtryk.⁵ I denne forbindelse kan det nævnes, at *Familiaris Consortio* bekræfter, at ”det kristne ægteskab ... udgør det naturlige sted, i hvilket det enkelte individ indføres i Kirkens store familie” (no. 15).

Familien og Kirken

En indlysende konsekvens af alt dette er, at familien og Kirken - mere specifikt sognene og de andre former for kirkelige fællesskaber - er kaldede til det snævrere mulige samarbejde om den fundamentale opgave, det er at opdrage det enkelte menneske og videregive troen. Vi ved godt, at når det gælder en reel opdragelsesmæssig opgave, er det ikke nok at have den rette teori eller lære at videregive. Man må nødvendigvis være i besiddelse af noget, som er meget større og mere menneskeligt, nemlig af en nærhed, som kan erfares i det daglige, og som er en side af kærligheden, og som bedst kan udøves i familiefællesskabet, men også i sognesammenhæng eller i den bevægelse eller det kirkelige fællesskab, hvor de mennesker mødes, som - fordi de elsker deres medmennesker i Kristus - drager omsorg for deres brødre og i særdeleshed for børn og unge, men også for voksne, ældre, syge og familierne selv. Opdragernes store skytshelgen, den hellige Johannes Bosco, minde sine åndelige sønner om, at ”opdragelsen skal komme fra hjertet og Gud alene er dens ophav”.⁶

Det personlige vidnesbyrd er centralt i den opdragelsesmæssige opgave, og især når det gælder opdragelse i troen, der både udgør den allervigtigste del af det enkelte menneskes opdragelse, og på afgørende vis skaber den enkeltes horisont; det personlige vidnesbyrd bliver et referencepunkt, i nøjagtigt samme grad som det er i stand til at forsvare det håb, som er grundlaget for dets liv (jf. 1 Pet 3,15), og i samme grad som personen selv er påvirket af den sandhed, som han lægger frem. Ydermere peger den, som aflægger vidnesbyrdet, ikke på sig selv, men peger på noget – eller rettere på nogen - som er større, og som han har mødt, og hvis godhed han har erfaret, at man kan have tillid til. Således finder enhver, som er opdrager, eller som meddeler et personligt vidnesbyrd, sin uovertrufne model i Jesus Kristus, Faderens store vidne, som intet sagde af sig selv, men som talte, som Faderen havde lært ham (jf. Joh 8,28).

Dette er årsagen til, at bønnen, det personlige venskab med Kristus og kontemplationen i ham af Faderens ansigt, nødvendigvis altid må være grundlaget for den kristne opdragelse og for troens videregivelse. Dette gælder naturligvis for hele vort engagement i missionsarbejdet, og i særdeleshed for vort pastorale familieprogram. Måtte med andre ord familien i Nazaret for vore familier og vore menigheder ikke alene være målet for vedholdende og tillidsfuld bøn, men også være et forbillede for os i vort liv.

Kære brødre og søstre, og især jer, kære præster, jeg kender den generositet og den selvopofrelse med hvilken I tjener vor Herre og Kirken. Jeres daglige arbejde med at opdrage nye generationer i troen, et arbejde som er nært forbundet med den undervisning, I giver før tildelingen af dåbens og ægteskabets sakramente, og det arbejde, I udfører, når I støtter familierne på deres undertiden vanskelige vandring, samt i særdeleshed det store arbejde I udfører med at opdrage børnene, vil altid udgøre grundlaget for Kirkens genskabelse, og for at vi kan give Rom, vor elskede by, nyt liv.

⁴ Andet Vatikankoncils dokumenter *Lumen Gentium*, 11; *Apostolicam Actuositatem*, 11. **Klik her** for at læse disse afsnit.

⁵ Jf. den hellige Johannes Chrysostomos, *In Genesis serm.*, VI, 2; VII

⁶ *Epistolario*, 4, 209

Relativismens trussel

Fortsæt derfor jeres arbejde uden at miste modet over de vanskeligheder, I møder. Naturligvis er relationerne i de med opdragelse forbundne situationer meget følsomme, idet de berører friheden hos den anden part, som – selv om alt foregår fredsommeligt – altid vil føle sig opfordret til at træffe en beslutning. Hverken forældre, præster, kateketer eller andre undervisere kan sætte sig i stedet for friheden hos det barn eller det unge menneske, som de vejleder. Og det kristne tilbud forudsætter i meget høj grad frihed, når det kalder mennesket til troen og til omvendelse. En i særlig grad truende hindring for opdragelsen i dag udgøres af den massive tilstedeværelse i vort samfund og i vor kultur af en relativisme, som – idet den ikke godtager noget som definitivt – udelukkende har den enkeltes ego med dets ønsker som endelig målestok, og som under dække af en kun tilsyneladende frihed bliver et fængsel for hver enkelt, idet den bygger mure mellem de enkelte mennesker og lader hver enkelt finde sig selv lukket inde i sit eget ego. Indenfor en sådan relativistisk horisonts grænser er sand opdragelse ikke mulig. Uden sandhedens lys er i virkeligheden ethvert menneske dømt til før eller siden at betvivle det gode i sit eget liv og i de relationer, det er en del af, og sætte spørgsmålstegn ved det værdifulde ved sammen med andre at engagere sig i at bygge noget op.

Det er derfor klart, at vi i vort arbejde med at opdrage mennesker ikke alene må forsøge at dæmme op for relativismen, men vi er også kaldede til at modvirke dens ødelæggende dominans i vort samfund og i vor kultur. Udover Kirkens ord er derfor det personlige vidnesbyrd og de kristne familiers engagement i samfundet meget vigtige, i særdeleshed når det drejer sig om at bekræfte menneskelivets ukrænkelighed fra undfangelse til naturlig afslutning samt bekræfte den enestående og uerstattelige værdi, som familien har, når den er baseret på ægteskab og på nødvendigheden af lovgivningsmæssige og administrative tiltag, som kan støtte familierne i deres arbejde med at tage imod og opdrage børn, hvilket er afgørende for vor fælles fremtid. Også for jeres engagement i denne opgave bringer jeg jer min hjerteligste tak.

Præstedømme og gudviet liv

Det sidste budskab jeg gerne vil betro jer angår omsorgen for kald til præstestand og gudviet liv. Vi er alle bekendt med Kirkens behov! For at disse kald skal opstå og skal modnes, og for at de, der er kaldede, altid kan forblive deres kald værdige, er frem for alt bønner af afgørende betydning; den må aldrig savnes i de enkelte familier og i de kristne menigheder. Men også præsternes og de gudviedes vidnesbyrd og den glæde, de giver udtryk for over at være kaldet af vor Herre, er af fundamental betydning. Det eksempel, som børn præsenteres for i deres egen familie samt familiernes egen overbevisning om, at børnenes kald også for dem er en stor gave fra vor Herre, er af stor betydning. Valget af den jomfruelige stand af kærlighed til Gud og til medmennesker, sådan som det er nødvendigt, hvis man vil indtræde i præstestand og det gudviede liv, tillægges samme værd, som man tilregner det kristne ægteskab; på to forskellige og hinanden kompletterende måder synliggør de på en vis måde begge mysteriet om Guds pagt med sit folk.

[Klik her for at udskrive artiklen \(printerens skal være tændt\)](#)

[Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt \(Outlook skal være startet\)](#)

[Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk](#)